Mottagare
Tekniska nämnden

Yttrande - Tillstånd till vattenverksamhet Brute myr enligt miljöbalken 11 kap

Förslag till beslut

1. Tekniska nämnden beslutar att lämna in yttrande till mark- och miljödomstolen att Region Gotland anser att ansökan om tillstånd inte kan bifallas med nuvarande villkorsförslag, bevisning och bedömning.
2. Beslutet förklaras omedelbart justerat.

Sammanfattning

Mark- och miljödomstolen (MMD) har gett Region Gotland möjlighet att lämna ett tredje och slutförande yttrande i målet om tillstånd till vattenverksamhet i Hejnum. Ärendet är av stor betydelse då verksamheten berör tillrinningsområdet till Tingstäde träsk, en strategisk vattentäkt för den allmänna dricksvattenförsörjningen och ett riksintresse.

Region Gotland har i tidigare yttranden ifrågasatt sökandens villkorsförslag och påpekat brister i undersökningsunderlaget. Sökanden har nu bemött alla inkomna yttranden och belyser tidigare beräkningar och bedömningar av vattenkvarhållningen i myren.

Tekniska nämnden yttrar sig endast i egenskap av VA-huvudman för att tillvarata det allmänna intresset dricksvattenproduktion.

Ärendet kompletteras med förslag på yttrande inför tekniska nämndens sammanträde.

Sista dag för inlämning av yttrandet till domstolen är den 26 november 2026.

Ärendebeskrivning

Mark- och miljödomstolen (MMD) ger Region Gotland möjlighet att slutföra regionens talan i målet om tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken. Ansökan avser restaurering av en våtmark på en fastighet i Hejnum.

Sista dag för Region Gotland att lämna yttrande är den 26 november 2026. Tidsfristen har förlängts med ett par veckor från det ursprungliga datumet, den 12 november 2026.

Region Gotland yttrade sig första gången efter tekniska nämndens

sammanträde den 12 maj i år. Det yttrandet gällde sökandens förslag till villkor, där Region Gotland föreslog vissa förändringar och förtydliganden. Ett andra yttrande lämnades efter tekniska nämndens sammanträde den 17 september, då sökanden inte hade bemött regionens förslag. Sökandes nya villkorsförslag innebar att två villkor för reglering av dämningen togs bort, vilket Region Gotland kunna inte bifalla.

Region Gotland får nu tillfälle att slutföra sin talan genom ett tredje yttrande. Sökandens senaste yttrande, som regionen ska bemöta, innehåller en bedömning avseende mängden vatten som kvarhålls i myren, kommentar på Länsstyrelsens och Region Gotlands tidigare yttranden samt en slutsats. Sökande lägger fram beräkningar och resonemang för att visa att skada på allmänna intressen inte uppstår vid den sökta vattenverksamheten.

Region Gotland har lagstadgat ansvar för att trygga en långsiktigt hållbar och säker dricksvattenförsörjning. Tekniska nämnden är huvudman för den allmänna dricksvattenförsörjningen och ansvarar därmed för att tillvarata det allmännas intresse av vattenuttag för dricksvattenproduktion. Då ansökan berör områden inom tillrinningsområdet till Tingstäde träsk – en vattentäkt av stor betydelse för Region Gotlands vattenförsörjning – har Region Gotland blivit ålagt att yttra sig.

Nämnden yttrar sig i detta ärende enbart i egenskap av sakägare med ansvar för VA-huvudmannens intressen, och tar således inte ställning i frågor rörande exempelvis naturvärden, friluftsliv, bad och rekreation eller kulturmiljö.

Bedömning

Sökanden har inte framlagt otvetydiga bevis för att visa att skada inte kan uppstå på den allmänna dricksvattenförsörjningen. Inga platsbundna undersökningar har utförts och det saknas dataunderlag som beskriver exempelvis:

- den vattenvolym som vid dämning undanhålls från att tillfalla Tingstäde träsk under dämningsperioden 15 februari till 30 juni.
- vilken effekt ändringen av områdets hydrologiska förhållanden förväntas få för Tingstäde träsk med avseende på vattennivå och uttagsmöjligheter.
- hur dessa volymförändringar påverkar systemet under olika väderförhållanden och vid framtida klimatförändringar.
- de kumulativa effekterna av samtidig dämning i både Brute myr och Killingmyr.
- hur stor volym vatten som återstår efter 30 juni vilken kan tillfalla Tingstäde träsk.
- kvaliteten på det vatten som varit stillastående i våtmark under dämningsperioden.
- hur dessa eventuella kvalitetsförändringar kan komma att påverka Tingstäde träsk.

Utan en komplettering med dessa uppgifter kan en negativ påverkan på dricksvattentäkten inte uteslutas.

Region Gotland fasthåller tidigare insända synpunkter på vattenverksamheten Brute myr.

Regionen befarar att de ansökta verksamheterna kan komma att negativt påverka möjligheterna till ett fullgott vattenuttag för dricksvattenproduktion från Tingstäde träsk.

Råvatten från Tingstäde träsk utgör en stor andel av den allmänna dricksvattenförsörjningen på mellersta Gotland året runt, inte bara under turistsäsong.

Det är avgörande att dämning i detta område endast får bedrivas så att den inte försämrar möjligheten för Regionens dricksvattenproduktion vare sig kvantitativt eller kvalitativt, året runt.

Regionens tillstånd för vattenuttag ur Tingstäde träsk baseras på nivåer i träsket och inte på uttagsvolymer. Den ansökta verksamheten får därför inte på något sätt äventyra vattennivån i Tingstäde träsk och därmed regionens möjligheter att ta ut råvatten ur täkten för den allmänna dricksvattenproduktionen nu eller i ett framtida förändrat klimat. Klimatförändringar, där nivåerna beräknas sjunka ännu mer, innebär ytterligare en ökad sårbarhet för framtida vattenförsörjning.

Bland annat på grund av ett med tiden ökat dricksvattenbehov har råvattenuttagen från Tingstäde ökat. Vattennivån i Tingstäde träsk har samtidigt stadigt minskat.

De senaste två åren har Tingstäde träsk inte fyllts på helt. Den högsta vattennivån har legat lägre än +45,10 m. ö. h. (Tingstäde träsks tillståndsgivna maxnivå enligt RH 00) vid föreslagna dämningsperiods start. Under perioder där ytvattennivåerna i Tingstäde träsk ligger under +45,1 m.ö.h. blir det direkt olämpligt att kvarhålla vatten i en fördämning.

Region Gotland anser att ansökan om tillstånd inte kan bifallas med nuvarande villkorsformuleringar.

Om tillstånd inte ges sökanden skall det befintliga dämmet tas bort omgående.

Barn- och genusperspektiv – Ärendet bedöms inte ha någon direkt påverkan på barn eller jämställdhet mellan kvinnor och män. Indirekt är en långsiktigt säker dricksvattenförsörjning av stor betydelse för alla invånare, inklusive barn.

Landsbygdsperspektiv – Åtgärden berör landsbygdsområden och kan bidra till att stärka lokala ekosystem samt vattenhållande förmåga i landskapet. Samtidigt är det viktigt att säkerställa att åtgärden inte påverkar den kommunala dricksvattenförsörjningen negativt.

Ekonomisk konsekvensanalys – Förslaget kan innebära påverkan på vattenförsörjningen och medföra oförutsägbara kostnader om tillgången till råvatten försämras.

Miljö- och klimatperspektiv – Åtgärden kan ha positiva effekter genom att öka vattenhållningen i landskapet, gynna biologisk mångfald och minska näringsläckage. Samtidigt måste hänsyn tas till klimatrelaterade förändringar med

ökade perioder av vattenbrist, varför regleringen behöver anpassas så att dricksvattenförsörjningen inte äventyras.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen daterad 2026-11-18
Föreläggande - Nacka TR M 6126-25 Aktbil 50.pdf 2026-10-22
Förslag till TN – Yttrande i mål 6126-25 Brute myr 2026-11-16

Teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Lise Langseth
Teknik- och samhällsbyggnadsdirektör

Jan Gilljam-Kroon
Avdelningschef VA och avfall

Skickas till

Mark- och miljödomstolen